

Sygn. akt I NSNc 91/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

Marek Józef Totleben (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa M. C.

przeciwko M. D. i Stowarzyszeniu „W.” w B.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 21 września 2022 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 19 października 2019 r., sygn. I ACa 340/18:

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

I.

I.1. Prokurator Generalny (dalej również: Skarżący) wniósł skargę nadzwyczajną od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 30 października

2019 r., I ACa 340/18, I ACz 539/18, w sprawie z powództwa M. C. przeciwko M. D. i Stowarzyszeniu „W.” w B. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę.

Na podstawie art. 89 § 1 i 3 w zw. z art. 115 § 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1904 ze zm., dalej: u.SN) Prokurator Generalny zaskarżył ten wyrok w całości, powołując się na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej albowiem w toku postępowania doszło do naruszenia zasad legalizmu, praworządności, sprawiedliwości proceduralnej, wynikających z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: Konstytucja), polegającego na nieuwzględnieniu przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie wszystkich okoliczności sprawy mających wpływ na rozstrzygnięcie i błędnym przyjęciu, że dziennikarz M. D. w kwartalniku społeczno-kulturalnym „G.” w artykule „[...]”, zamieszczonego w numerze 29 lato-jesień 2016 r., nie dochowała szczególnej staranności i rzetelności, a analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie prowadzi do wniosków przeciwnych, co doprowadziło do wydania orzeczenia, którego treść godzi w zasady sprawiedliwości społecznej.

Zaskarżonemu wyrokowi Prokurator Generalny zarzucił:

1. oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, wyrażającą się w przyjęciu przez Sąd, że Pozwani M. D. i Stowarzyszenie „W.” dopuścili się naruszenia dobra osobistego Powoda M. C. w postaci czci przez bezprawne rozpowszechnienie jego wizerunku bez zgody Powoda jako ilustracji do artykułu M. D. pod tytułem „[...]”, podczas gdy analiza całości materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w sprawie zachodzą okoliczności działania w ramach kontratypu ustanowionego w art. 81 ust. 2 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1062 ze zm.);
2. naruszenie zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela, określonych w art. 14 i art. 54 ust. 1 Konstytucji, odnoszących się do wolności prasy i środków społecznego przekazu, stanowiących zasadę ustrojową i gwarancję instytucjonalną, wyrażającą się w nakazie respektowania przez państwo autonomicznego charakteru tej sfery życia społecznego z zapewnieniem pluralizmu poglądów

i realnej możliwości ich prezentowania w przestrzeni publicznej oraz warunków swobodnej wymiany poglądów i rozpowszechniania informacji dotyczących sfer istotnych dla obywateli, w tym funkcjonowania mediów i związanych osób publicznych poprzez wydanie przez Sądy obu instancji orzeczeń stwierdzających, że działania strony Pozwanej nie mogą korzystać z ochrony, jaką ustawodawca gwarantuje wolnej prasie, ponieważ nie dochowała obowiązku starannego i rzetelnego działania dziennikarza, podczas gdy w istocie strona Pozwana spełniła ciążące na niej obowiązki i działała w interesie społecznym, w ramach zagwarantowanej wolności prasy i dozwolonego prawa do swobodnej wypowiedzi.

Na zasadzie art. 91 § 1 i art. 95 ust. 1 u.SN Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

I.2. Uzasadniając przesłankę ogólną skargi nadzwyczajnej Skarżący podniósł, że w kontekście rozpoznawanej sprawy sprawiedliwość proceduralna i prawo do rzetelnej procedury zostały naruszone w związku z niewłaściwym zastosowaniem prawa oraz brakiem wszechstronnego wyjaśnienia sprawy. W sprawie doszło więc do ograniczenia przez sąd prawa Pozwanej do ustalenia prawdy materialnej, z którymi związane jest prawo do bycia wysłuchanym, stanowiące element prawa do sądu.

W ocenie Prokuratora Generalnego zachowania Pozwanej nie można było ocenić jako bezprawnego, a jej twierdzenia mieściły się w granicach prawa do wolności wyrażania opinii oraz prawa do swobody wypowiedzi i wolności prasy. Według Skarżącego zdjęcie, na którym uwidoczniono Powoda, zostało opublikowane w okolicznościach kontratypu z art. 81 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Pozwana działała w przekonaniu, że postępuje zgodnie z prawem i korzysta ze swoich praw, aby chronić ważny interes społeczny, a także wolność prasy. Zdjęcie ukazujące Powoda dobrowolnie uczestniczącego w zgromadzeniu i dobrowolnie spotykającego się z mężczyzną widniejącym obok niego na zdjęciu, będącym według ustaleń autora członkiem nacjonalistycznej organizacji, było w ocenie Skarżącego usprawiedliwione okolicznościami. Według

Skarżącego zdjęcie nie dotyczyło Powoda, ale innego mężczyzny, dla którego Powód stanowił tło i dokumentację faktycznego charakteru procesji tj. pochwały banderyzmu.

Prokurator Generalny podniósł, że w realiach przedmiotowej sprawy wizerunek Powoda opublikowany w gazecie należy postrzegać łącznie z treścią artykułu. W tym kontekście nie można oceniać wizerunku Powoda jedynie w aspekcie jego wartości wizualnej, w oderwaniu od wartości informacyjnej.

Zdaniem Skarżącego wbrew ustaleniom Sądu zdjęcie, którego dotyczy przedmiotowa sprawa, przedstawia nie tyle Powoda, co widoczną na pierwszym planie inną osobę. Powód znalazł się na zdjęciu przypadkiem, a zdjęcie zostało wykonane w miejscu publicznym, podczas publicznej imprezy i znajdują się na nim oprócz Powoda także inne osoby. Powód stanowi jedynie element akcydentalny lub akcesoryjny przedstawionej całości, ponieważ w razie usunięcia jego wizerunku nie zmieniłby się przedmiot przedstawionej całości. Przedmiotowe zdjęcie nie skupia się bezpośrednio na osobie Powoda i nie eksponuje jej.

Prokurator Generalny podniósł też, że Powód jest osobą powszechnie znaną w lokalnej społeczności. Ponadto w ocenie Skarżącego ważnym interesem społecznym, uzasadniającym opublikowanie wizerunku Powoda, było podjęcie przez tygodnik niezwykle istotnej kwestii związanej z propagowaniem skrajnych poglądów podczas imprez o charakterze religijnym.

I.3. W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną Powód wniósł o jej oddalenie w całości. Podniósł, że nie zachodzą przesłanki wyłączające bezprawność naruszenia dóbr osobistych przez Pozwaną, w szczególności zaś Powód nie jest osobą powszechnie znaną, a na spornym zdjęciu jego wizerunek został wyeksponowany w taki sposób, że nie można uznać, aby stanowił akcydentalny lub akcesoryjny szczegół całości.

II.

Na podstawie uzasadnienia zaskarżonego wyroku oraz akt sprawy Sąd Najwyższy ustalił – za sądami I i II instancji – następujący stan faktyczny, który nie był przedmiotem sporu:

II.1. W numerze 29 (lato - jesień 2016) kwartalnika społeczno-kulturalnego „G.” na stronie 7, jako jedna z ilustracji do artykułu pt. [...] autorstwa M. D. (Pozwanej), u góry, po lewej stronie zamieszczone zostało zdjęcie przedstawiające m.in. osobę Powoda M. C. i opatrzone opisem „Członek U. widoczny na zdjęciu nie przyjechał na marsz z Ukrainy. Według informacji, które uzyskaliśmy to W. Ł., członek sotni „C.”, zamieszkały w P.”. Przedmiotowa fotografia przedstawia łącznie cztery postacie, w tym dwie zwracające na siebie uwagę, a to Powoda oraz starszego mężczyzny z przywieszonymi orderami Ukraińskiej Powstańczej Armii – W. Ł. Wizerunek Powoda na fotografii został utrwalony w charakterystycznej wyszywanej, biało-niebieskiej koszuli i umiejscowiony na wprost, z prawej strony W. Ł., ujętego na zdjęciu z profilu. Na fotografii tej twarz Powoda jest w pełni czytelna. Zdjęcie to wykonane zostało przed wejściem do Archikatedry [...] w P. w dniu 26 czerwca 2016 r. w trakcie uroczystości P.. Artykuł, do którego załączono opisywane zdjęcie przedstawiające m.in. postać Powoda, dotyczy wzrostu popularności skrajnego nacjonalizmu na terenie Ukrainy, kultywowania tradycji Ukraińskiej Powstańczej Armii przez władze Ukrainy. W jego treści, autorka – M. D. – w sposób sceptyczny odnosi się do bierności zarówno władz na szczeblu krajowym, jak również lokalnym w zakresie wskazanych zjawisk. Jako przykład wskazano właśnie procesję, która odbyła się 26 czerwca 2016 r., podczas której znajdowały się osoby propagujące symbole U.

M. D. jest nie tylko autorką artykułu, ale zarazem redaktorem naczelnym czasopisma „G.”. Wydawcą wspomnianego czasopisma jest Stowarzyszenie „W.” z siedzibą w B., zarejestrowane pod nr KRS [...], którego działalnością statutową jest rozwój gospodarczy, kulturalny, społeczny mieszkańców gmin leżących w dolinie S., wspieranie lokalnej społeczności w rozwiązywaniu problemów, aktywizacja i podejmowanie prób aktywności i świadomości społeczności lokalnej oraz podejmowanie współpracy transgranicznej z Ukrainą i Słowacją.

II.2. Sąd I instancji ustalił, że autorem zdjęcia, na którym utrwalono wizerunek Powoda jest T. K., który wyraził zgodę na publikację zdjęcia przez Pozwanych. Zdjęcia zawierające wizerunek M. C. pojawiły się również w innych publikacjach, tak polskich, jak i ukraińskich.

II.3. Pismem z 24 października 2016 r. M. C. wezwał M. D. do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych oraz zapłatę zadośćuczynienia, wskazując na zamieszczone w nr [...] kwartalnika społeczno- kulturalnego „G.” na stronie 7, jako ilustrację do artykułu autorstwa Pozwanej, zdjęcie przedstawiające jego osobę. Powód podkreślił, że nie wyrażał zgody na utrwalenie swojego wizerunku ani, tym bardziej, na jego rozpowszechnianie. Ponadto podał, że bezprawne rozpowszechnienie wizerunku stało się dla niego źródłem znacznego dyskomfortu psychicznego, a także licznych nieprzyjemności. Jednocześnie pismo o podobnej treści Powód skierował również do Stowarzyszenia „W.”.

Powód wyjaśnił, że prowadzi działalność gospodarczą pod firmą C.. Głównym przedmiotem działalności Powoda, jest działalność budowlana. W latach 2010-2016 jako przedsiębiorca działający pod wyżej wskazaną firmą wygrał on pięć zamówień publicznych na łączną kwotę 2 856 663 zł. W ramach działalności gospodarczej uzyskiwał zamówienia od Archidiecezji [...] oraz Związku [...] w Polsce. W 2010 r. powód startował w wyborach samorządowych z listy nr [...] Komitetu Wyborczego [...], uzyskując 178 głosów, nie uzyskał jednak mandatu. M. C. jest członkiem Związku [...] w Polsce, który liczy około 4000 członków, posiada oddział oraz koło [...].

II.4. Powód M. C. w pozwie wniesionym przeciwko M. D. i Stowarzyszeniu „W.” w B. wniósł o:

1. zobowiązanie Pozwanych M. D. oraz Stowarzyszenia „W.” w B. do opublikowania w jednym z dwóch najbliższych po dacie uprawomocnienia się wyroku w sprawie numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego „G.” oświadczenia o treści: „Wydawca Kwartalnika społeczno-kulturalnego „[...]” Stowarzyszenie „W.” z siedzibą w B. oraz jego redaktor naczelny – M. D. - oświadczają, że jedno ze zdjęć stanowiących ilustrację do artykułu „[...]”, zamieszczonego w numerze [...],

lato-jesień 2016r. (strona 7), zostało opublikowane w sposób bezprawny. Za spowodowane tym faktem naruszenie dóbr osobistych osobę pokrzywdzoną szczerze przepraszamy”, zajmującego powierzchnię o wymiarach nie mniejszych niż 12,5 na 9,5 cm, umieszczonego nie dalej niż na 7 stronie czasopisma, nie wśród reklam;

2. zasądzenie solidarnie od Pozwanych M. D. i Stowarzyszenia „W.” sumy pieniężnej w wysokości 3000 zł na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w O. - Gminy Miejskiej P., wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

3. zasądzenie solidarnie od Pozwanych M. D. i Stowarzyszenia „W.” na jego rzecz kosztów procesu.

II.5. Sąd Okręgowy w Przemyśle wyrokiem z 18 grudnia 2017r., I C 957/16:

1) zobowiązał Pozwanych M. D. i Stowarzyszenie „W.” w B. do opublikowania w jednym z dwóch najbliższych po dacie uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie numerów kwartalnika społeczno-kulturalnego „[...]” oświadczenia o treści: „Wydawca kwartalnika społeczno-kulturalnego „[...]” - Stowarzyszenie „W.” z siedzibą w B. oraz jego redaktor naczelny M. D. oświadczają, że na stronie 7 u góry, na zdjęciu po stronie lewej - w jego prawej części, stanowiącym ilustrację do artykułu „[...]”, zamieszczonego w numerze [...], lato - jesień 2016 r., wizerunek Powoda M. C. został opublikowany w sposób bezprawny. Za spowodowane tym faktem naruszenie dóbr osobistych osobę pokrzywdzoną M. C. szczerze przepraszamy.”, zajmującego powierzchnię o wymiarach nie mniejszych niż 12.5 cm na 9,5 cm, umieszczonego nie dalej niż na 7 stronie u góry czasopisma, nie wśród reklam (pkt 1);

2) zasądził solidarnie od Pozwanych M. D. i Stowarzyszenia „W.” w B. kwotę 2 000 złotych na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt Gminy Miejskiej P. w O., wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu 12 grudnia 2016 r. (pkt 2);

3) w pozostałej części powództwo o zapłatę oddalił (pkt 3);

4) zasądził solidarnie od Pozwanych na rzecz Powoda kwotę 700 złotych tytułem części kosztów procesu (pkt 4).

II.6. Według ustaleń Sądu Okręgowego w chwili wykonywania zdjęcia, którego dotyczy przedmiotowa sprawa, Powód nie miał świadomości tego, że jego wizerunek jest właśnie utrwalany. M. C. 26 czerwca 2016 r. uczestniczył jako osoba prywatna, będąca wyznania [...] w uroczystościach P., odbywających się w Archikatedrze [...] w P., a następnie kontynuowane były w charakterze procesji ulicami miasta. Uroczystość ta odbywała się legalnie. W chwili zakończenia nabożeństwa, przed wejściem do Archikatedry [...], starszy mężczyzna, którym był W. Ł., posiadający na sobie order Ukraińskiej Powstańczej Armii poprosił Powoda o pomoc w opuszczeniu budynku. Wtedy też wykonano fotografię, którą zamieszczono w artykule pt. „[...]” autorstwa M. D..

W trakcie uroczystości P. M. C. w żaden sposób nie propagował ukraińskich symboli nacjonalistycznych. Nie wyróżniał się również swoim zachowaniem od innych uczestników uroczystości, nie dokonywał żadnych przemówień.

Po pojawieniu się artykułu w numerze [...] (lato-jesień 2016) kwartalnika społeczno-kulturalnego „[...]” znajomi Powoda poinformowali go o umieszczeniu jego wizerunku w artykule. M. C. był zaskoczony uzyskiwanymi informacjami, gdyż w żaden sposób nie wyrażał zgody na umieszczenie jego zdjęcia. Osoby znające Powoda zaczęły wówczas również w sposób złośliwy odnosić się do jego osoby, osoby trzecie zaś robić mu zdjęcia, śledzić go i zaczął być oskarżany np. o tworzenie dzikich wysypisk. To wszystko Powód wiąże z wizerunkiem ujętym na zdjęciu przy artykule autorstwa Pozwanej M. D., bowiem wcześniej z takimi zachowaniami wobec swojej osoby nie spotykał się. M. C. otrzymywał również „głuche” telefony, a na jego samochodzie namalowano nawet szubienice. Wywoływało to u niego i członków jego rodziny obawę o własne bezpieczeństwo. Co istotne, to wszystko w przypadku Powoda zbiegło się z tym, że na kilka miesięcy, około pół roku przed publikacją artykułu, przeszedł on drugi już z kolei zawał serca.

M. C. jest członkiem Związku [...] w Polsce, w związku z przynależnością opłaca w tym celu stosowne składki, nie jest jednak członkiem żadnego z organów związku. Powód jest także członkiem związku wędkarskiego i myśliwskiego. Nie należy do żadnej partii politycznej. Do czasu wytoczenia powództwa w sprawie nie

miał on wiedzy o publikacji przedmiotowego zdjęcia również w innych środkach masowego przekazu, artykułach dostępnych w Internecie.

Pozwana M. D. nie uczestniczyła w uroczystościach. Deklaruje, że zna Powoda z imienia i nazwiska oraz prowadzonej przez niego działalności, jednak nie wiedziała jak on wygląda, a tym samym, iż jego właśnie wizerunek publikuje przy artykule. Publikując zdjęcie w artykule uważała, że jest to osoba z rodziny W. Ł..

II.7. Wyjaśniając podstawę prawną wyroku Sąd Okręgowy zważył na wstępie, że odpowiedzialność Pozwanych wynika z art. 38 ust. 1 prawa prasowego, zgodnie z którym odpowiedzialność cywilną za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego ponoszą autor, redaktor lub inna osoba, którzy spowodowali opublikowanie tego materiału; nie wyłącza to odpowiedzialności wydawcy, a w zakresie majątkowym odpowiedzialność tych osób jest solidarna.

Kolejno Sąd wskazał, że według art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Przepis ten w sposób jednoznaczny przewiduje, że ochronie podlega cześć.

Istnienie dobra osobistego chronionego prawem i stwierdzenie faktu jego naruszenia nie są okolicznościami wystarczającymi do udzielenia ochrony prawnej za naruszenie tego dobra. Z treści art. 24 § 1 k.c. wynika jednoznacznie, iż ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Jednocześnie Sąd Okręgowy podkreślił, że na gruncie art. 24 k.c. istnieje specyficzny rozkład ciężaru dowodu, a wynikający stąd, iż w ustawie ustanowione zostało domniemanie bezprawności naruszenia dobra osobistego (art. 23 k.c.). Domniemanie to podlega obaleniu przez wykazanie uprawnienia do określonego działania.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że zarówno prawo prasowe, jak i prawo autorskie uzależniają możliwość publikowania informacji dotyczących życia prywatnego, jak i możliwość rozpowszechniania wizerunku, od zgody zainteresowanego,

z wyłączeniem sytuacji w których osoba uwidoczniona na zdjęciu uzyskała umówioną zapłatę, rozpowszechniono wizerunek osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek utrwalono w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych, a także rozpowszechniono wizerunek osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

W ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie roszczenie Powoda podlega ocenie zarówno na podstawie przepisów art. 23 i art. 24 k.c. przewidujących ochronę dóbr osobistych, do których należy między innymi wizerunek, jak również na podstawie art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis art. 81 ust. 1 i 2 powołanej ustawy stanowi bowiem, że rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie. Zezwolenia nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku: (1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych, (2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza. Uregulowanie zawarte w ust. 2 art. 81 ustawy o prawie autorskim stanowi przepis szczególny, w pozostałym zakresie występuje zbieg norm. Zbieg norm występuje także co do art. 78 ust. 1 w związku z art. 83 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz art. 448 k.c, gdyż w obu tych wypadkach przepisy przewidują jednakowe środki ochrony, a to w szczególności złożenie oświadczenia o odpowiedniej treści i formie, zadośćuczynienie i przyznanie odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

W sprawie strona Pozwana nie uzyskała zgody Powoda na publikację zdjęcia, wykonanego na schodach, po wyjściu z cerkwi w P., po uroczystości P. w czerwcu 2016 r., przedstawiającego m. in. jego wizerunek. Pozwani nie wykazali też, że uzyskali taką zgodę w sposób dorozumiany.

W ocenie Sądu Okręgowego nie zasługują na aprobatę twierdzenia, że Powód jest osobą publiczną, a także wykonanie zdjęć podczas uroczystości religijnej, której Powód stanowił jedynie szczegół.

W konsekwencji powyższego, Sąd uznał, iż Pozwani dopuścili się naruszenia dobra osobistego Powoda w postaci jego wizerunku i nie obalili domniemania bezprawności swojego działania.

W ocenie Sądu Okręgowego działania strony Pozwanej nie mogą również korzystać z ochrony, jaką ustawodawca konstytucyjny i zwykły gwarantuje wolnej prasie, ponieważ dziennikarze podlegają ochronie tylko wtedy, gdy działają w sposób zgodny z etyką zawodową i w dobrej wierze.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał za właściwe do usunięcia skutków naruszenia dobra osobistego Powoda, nakazanie Pozwanym opublikowanie na tej samej stronie Pozwanego kwartalnika, na której było publikowane zdjęcie Powoda, oświadczenia dotyczącego przeprosin Powoda za bezprawne użycie jego wizerunku w tej publikacji, skorygowanego przez sąd do treści żądania pozwu poprzez uściślenie usytuowania zdjęcia i osoby Powoda na konkretnym zdjęciu.

Sąd Okręgowy zasądził solidarnie od Pozwanych kwotę 2000 zł na rzecz Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt Gminy Miejskiej P. w O., wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu, tj. 12 grudnia 2016 r., w pozostałym zakresie oddalając powództwo. W ocenie Sądu, kwota zasądzonego zadośćuczynienia wydaje się być adekwatna do stopnia naruszenia dóbr osobistych i całokształtu okoliczności, a zarazem umiarkowana i wyważona.

II.8. Wyrok zaskarżyła apelacją Pozwana MD. w części obejmującej rozstrzygnięcia zawarte w pkt 1, 2 i 4 podnosząc zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego:

1. art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że nie zachodzą przesłanki wskazane w pkt 1 i 2 wskazanego przepisu, bowiem Powód nie jest osobą publiczną a jego wizerunek nie stanowił tła większej całości podczas gdy prowadzi on działalność gospodarczą, jest osobą rozpoznawaną, jest członkiem Związku [...] w Polsce a także kandydował do organów stanowiących jednostki samorządu terytorialnego z ramienia ogólnopolskiej partii politycznej, zaś na zdjęciu z imprezy publicznej jest on jedynie elementem akcydentalnym przedstawionej całości;

2. art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe w zw. z art. 81 ust. 2 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że jej działania nie spełniały wymogu staranności i rzetelności dziennikarskiej, podczas gdy w istocie spełniła ona ciężące na niej obowiązki wynikające z przepisu prawa;

3. art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego poprzez jego niewłaściwą wykładnię polegającą na uznaniu, że jej działania przybrały znamię bezprawności, w sytuacji gdy spełniła ona wszelkie wymagane prawem obowiązki, a publikacja wizerunku nastąpiła w warunkach dopuszczonych przez przepisy prawa autorskiego;

4. art. 23 k.c. w zw. z art. 81 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez ich błędną wykładnię i zastosowanie, polegające na nieuzasadnionym przyjęciu, iż nastąpiło naruszenie prawa osobistego w postaci wizerunku osoby fizycznej, podczas gdy publikacja zdjęcia z wizerunkiem Powoda miała miejsce w sposób uniemożliwiający rozpoznanie go w sposób uniwersalny i to w kontekście fragmentu większej całości imprezy publicznej.

II.9. Powód zaskarżył zażaleniem postanowienie o kosztach procesu zawarte w pkt IV wyroku, w części w jakiej nie zasądzono od Pozwanych na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego pełnomocnika.

II.10. Wyrokiem z 30 października 2019 r., I ACa 340/18, I ACz 539/18, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie po rozpoznaniu sprawy z powództwa M. C. przeciwko M. D. i Stowarzyszeniu „W.” w B. o ochronę dóbr osobistych, na skutek apelacji Pozwanej M. D. od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu z 18 grudnia 2017 r., I C 957/16, oraz na skutek zażalenia Powoda na postanowienie o kosztach procesu, zawarte w wyroku, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od Pozwanych M. D. i Stowarzyszenia „W.” w B. solidarnie na rzecz Powoda M. C. kwotę 2020 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt I), oddalił zażalenie Powoda w pozostałej części (pkt II), oddalił apelację Pozwanej M. D. (pkt III) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt IV).

II.11. W ocenie sądu drugiej instancji apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, natomiast uzasadnione okazało się w przeważającym zakresie zażalenie Powoda, złożone na zawarte w wyroku postanowienie rozstrzygające o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny wskazał, że zastosowanie prawa materialnego poprzedzone być musi niewadliwym tj. dokonaniem zgodnie z regułami prawa procesowego, ustaleniem stanu faktycznego sprawy. Sąd ten stwierdził, że ustalenia Sądu Okręgowego nie tylko nie budzą wątpliwości, ale w istocie na etapie postępowania odwoławczego nie pozostawały pomiędzy stronami już nawet sporne. Nie występowała poza tym dysharmonia między ustaleniami, a ostateczną konkluzją dotyczącą odpowiedzialności Pozwanych za naruszenie dobra osobistego Powoda.

Według Sądu Apelacyjnego powyższa ocena dotyczy przede wszystkim okoliczności o zasadniczym znaczeniu z punktu widzenia zastosowania przepisów prawa materialnego, a więc faktów pozwalających na zakwalifikowanie Powoda jako osoby publicznej, rodzaju przedstawionego w inkryminowanym artykule prasowym wizerunku Powoda i wreszcie okoliczności pozwalających na ocenę staranności i rzetelności dziennikarskiej Pozwanej przy zbieraniu materiałów do publikacji prasowej.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Pozwanej, że w sprawie doszło do naruszenia regulacji wymienionych w apelacji w następstwie przyjęcia, iż dobro osobiste Powoda w postaci jego wizerunku zostało naruszone. Zdaniem Sądu argumentem przemawiającym za odmienną oceną nie może być permanentnie podnoszona przez skarżącą okoliczność, że Powód jest osobą publiczną, a zatem publikacja jego wizerunku korzystała z uprawnień przewidzianych w art. 81 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Nie sposób zgodzić się także ze stanowiskiem, że w aktualnym w dacie wyrokowania stanie prawnym przymiot, według ustawowego sformułowania „osoby powszechnie znanej” należy przypisać tym wszystkim osobom, które prowadzą jakąkolwiek działalność zawodową, gospodarczą, społeczną, polityczną, kulturalną. Dla uznania, że określony podmiot jest osobą publiczną konieczne jest wykonywanie przez taką osobę funkcji publicznych lub prowadzenie działalności wpływającej znacząco na funkcjonowanie społeczeństwa. W takiej sytuacji nie każda osoba prowadząca działalność

np. społeczną lub gospodarczą może być zakwalifikowana jako przeciwieństwo osoby prywatnej. Wprawdzie osobą powszechnie znaną można zostać nie tylko ze względu na swój zawód, lecz także w sytuacji wykonywania określonych czynności, udziału w zdarzeniach, ale niewystarczająca jest tak, jak w przypadku Powoda przynależność do stowarzyszenia lub wzięcie udziału w uroczystości religijnej. Nie budzi zresztą wątpliwości, że Powód znalazł się na uroczystości religijnej jako osoba prywatna, wyznająca określoną wiarę, natomiast jego obecność nie miała jakiegokolwiek związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, czy też o wiele lat wcześniejszym faktem startu w wyborach samorządowych.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że ochrona prawa do wizerunku ma charakter autonomiczny w tym sensie, że jest niezależna od naruszenia czci, prywatności czy innych dóbr osobistych. Zakazane jest rozpowszechnianie cudzego wizerunku także wówczas, gdy nie prowadzi do ingerencji w prywatność czy dobre imię osoby przedstawionej. Dobrem chronionym jest autonomia każdej osoby w zakresie swobodnego rozstrzygania, czy i w jakich okolicznościach jej wizerunek może być rozpowszechniony. W konsekwencji dla oceny naruszenia tego dobra nie jest doniosłe ustalenie, jakie inne interesy niż tylko ochrona własnej autonomii uzasadniają odmowę osoby portretowanej udzielenia zezwolenia na rozpowszechnianie jej wizerunku. Za pozbawiony uzasadnionych podstaw Sąd Apelacyjny uznał także kolejny zarzut apelacyjny odniesiony do art. 81 ust. 2 pkt 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Sposób przedstawienia wizerunku Powoda w tym wypadku nie może stanowić podstawy wyłączenia bezprawności zachowania Pozwanych. Przedstawienie wizerunku Powoda nie mogło być uznane za szczegół całości zgromadzenia lub publicznej imprezy, jeżeli zważyć proporcje między poszczególnymi elementami fotografii i wzajemne relacje między nimi. Decydujące znaczenie dla oceny czy wizerunek stanowił szczegół całości takiej jak np. zakończenie zgromadzenia publicznego mają kryteria obiektywne takie jak proporcje, usytuowanie, wyrazistość poszczególnych elementów całości. Obiektywny ogląd bezstronnego obserwatora pozwala w sposób niebudzący wątpliwości ocenić, że poza wizerunkiem interesującego

Pozwanych z punktu widzenia treści artykułu prasowego W. Ł., centralną postacią fotografii był właśnie Powód.

Sąd Apelacyjny nie uwzględnił także zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe w zw. z art. 81 ust. 2 pkt 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz szerszego odniesienia się do kwestii spełnienia przez Pozwaną obowiązków staranności i rzetelności dziennikarskiej. W ocenie Sądu działania Pozwanej są antytezą powoływanych w apelacji zadań prasy (urzeczywistnianie prawa obywateli do ich rzetelnego informowania, jawności życia publicznego oraz kontroli i krytyki społecznej), a powoływanie się na korzystanie przez prasę z wolności słowa i druku (art. 14 i art. 54 Konstytucji, art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka) oraz doniosłość zadań, jakie prasa ma do spełnienia w demokratycznym państwie, służyć miały chyba wyłącznie do następczego usprawiedliwienia rażących uchybień obowiązkowi rzetelnego przedstawiania istotnych społecznie problemów mających choćby luźny związek z Powodem i jego działalnością oraz powinności przedstawiania omawianych zjawisk zgodnie z prawdą.

Za nietrafne Sąd Apelacyjny uznał również powoływanie się przez apelującą na wypowiedzi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Według Sądu w rozpoznawanej sprawie, której przedmiotem jest ocena naruszenia dobra osobistego Powoda w postaci wizerunku, nie ma jakichkolwiek podstaw do analizowania kwestii swobody wypowiedzi prasowych i szerzej wyrażania poglądów w kontekście kryteriów ich społecznego odbioru.

Sąd Apelacyjny zgodził się z Pozwaną, że należy dokonać rzeczowego zestawienia uprawnień Powoda dotyczących ochrony jego dóbr osobistych z uprawnieniami przysługującymi społeczeństwu, gwarantowanymi konstytucyjnie poprzez ustanowienie zasad wolności prasy, której celem jest uzyskiwanie prawdziwych i wszechstronnych informacji, mających na celu ukształtowanie poglądów czytelników przez wyrażanie ocen na temat wydarzeń mających ogólne znaczenie, jednak wskazał, że przedstawiona wyżej ocena prowadzi do wniosku o braku jakichkolwiek podstaw do przeciwstawienia praw Powoda rzekomo wyższym wartościom podlegającym ochronie. Według Sądu całkowicie chybione są bowiem twierdzenia dotyczące konieczności publikacji zdjęcia z wizerunkiem

Powoda dla wypełnienia obowiązków dziennikarskich, a w tym wykazania tez sformułowanych w artykule. Postępowanie Pozwanej jako dziennikarza było sprzeczne z analizowanymi wcześniej regulacjami, a w konsekwencji także powołanymi przepisami rangi konstytucyjnej. Społeczeństwo nie odniosło zatem żadnej korzyści z rozpowszechnienia wizerunku Powoda jako ilustracji artykułu prasowego autorstwa Pozwanej, który przynajmniej w tym zakresie nosił cechy wprowadzania odbiorców w błąd, dezinformacji i instrumentalnego traktowania, a co za tym idzie można mówić nie tylko o bezprawnym, ale także zawinionym w wysokim stopniu, przynajmniej niedbalstwa zachowaniu autorki publikacji prasowej.

III.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

III.1. Skarga nadzwyczajna jest wyjątkowym nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego funkcją jest korygowanie prawomocnych orzeczeń sądowych dotkniętych istotnymi wadami prawnymi. O miejscu skargi nadzwyczajnej w systemie środków zaskarżenia świadczy jej publicznoprawna funkcja, co implikuje określone podejście do podstaw wniesienia skargi (szerzej: wyrok SN z 24 czerwca 2020 r., I NSNc 41/19).

Celem skargi nadzwyczajnej jest zapewnienie możliwości wyeliminowania z obrotu prawnego orzeczeń w oczywisty sposób wadliwych, które nie powinny zapaść w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej: naruszających prawa i wolności człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP, rażąco naruszających inne niż Konstytucja RP przepisy prawa lub opierających się na istotnych ustaleniach faktycznych oczywiście sprzecznych z zebrany w sprawie materiałem dowodowym (art. 89 § 1 u.SN).

Skarga nadzwyczajna realizuje konstytucyjną zasadę rzetelności działania instytucji publicznych (wyrażoną w preambule do Konstytucji RP), zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP) oraz zasadę legalizmu

(art. 7 Konstytucji RP). Jednocześnie stanowi odstępstwo od konstytucyjnej zasady stabilności stosunków prawnych ukształtowanych prawomocnymi orzeczeniami sądowymi (art. 2 i art. 45 Konstytucji RP).

III.2. Ustawodawca uzależnił dopuszczalność skargi nadzwyczajnej od niedostępności – w momencie jej składania – innych środków zaskarżenia (art. 89 § 1 in fine u.SN), a także wąsko określił jej zakres podmiotowy i przedmiotowy, przyznając prawo jej wniesienia wyłącznie wybranym organom władzy publicznej (art. 89 § 2 u.SN) oraz ograniczył jej zastosowanie do najpoważniejszych przypadków naruszenia prawa (art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN).

III.3. Skarga nadzwyczajna jest więc „wentylem bezpieczeństwa”, środkiem ekstraordynaryjnym, który winien być wnoszony przez uprawniony podmiot tylko we wskazanych w ustawie sytuacjach i musi być oparta na wyrażnie określonych i uzasadnionych podstawie ogólnej oraz co najmniej jednej z trzech podstaw szczególnych wskazanych w art. 89 § 1 u.SN. Skarga ma służyć eliminacji orzeczeń sądów w sposób oczywisty i rażący naruszających wskazane wyżej zasady konstytucyjne mające zakorzenienie w art. 2 Konstytucji RP. Z art. 2 Konstytucji RP wywodzi się wszak liczne szczegółowe zasady pochodne, takie jak: zasada sprawiedliwości proceduralnej, zasada ochrony zaufania obywatela do państwa, zasada ochrony praw słuszenie nabytych, zasada ochrony interesów w toku, zasada niedziałania prawa wstecz, zasada *ne bis in idem* czy zakaz nadmiernej ingerencji.

W orzecznictwie wskazuje się, że każda skarga nadzwyczajna musi mieć oparcie w podstawie ogólnej (funkcjonalnej) oraz w co najmniej jednej z trzech wymienionych w art. 89 § 1 u.SN podstaw szczególnych (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 24 lipca 2019 r., I NSNc 9/19; 14 października 2020 r., I NSNc 34/19; postanowienie Sądu Najwyższego z 28 września 2020 r., I NSNc 51/19). Przyjmuje się też, że w pierwszej kolejności dokonać należy oceny zaistnienia podstaw szczególnych skargi nadzwyczajnej, a następnie dopiero dokonać oceny tego, czy ziściła się również przesłanka funkcjonalna (m.in. wyroki Sądu Najwyższego: 23 czerwca 2021 r., I NSNc 144/21; z 30 czerwca 2021 r.,

I NSNc 191/21; z 6 lipca 2021 r., I NSNc 6/21, OSNKN 2021 nr 4, poz. 30; z 3 sierpnia 2021 r., I NSNc 169/20; z 15 grudnia 2021 r., I NSNc 147/21).

Sformułowana w art. 89 § 1 *in principio* u.SN podstawa ogólna wniesienia skargi nadzwyczajnej w sposób oczywisty nawiązuje do wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Artykuł 89 § 1 *in principio* u.SN powinien być także z tego powodu interpretowany w zgodzie z Konstytucją RP, z uwzględnieniem bogatego dorobku orzecznictwa i nauki prawa.

Skarga nadzwyczajna nie może prowadzić do postrzegania jej jako instrumentu zainicjowania kolejnej instancji. Nie może być także powrotem do istniejącego w polskim systemie prawnym w okresie Polski Ludowej i pierwszych latach Trzeciej Rzeczypospolitej modelu rewizji nadzwyczajnej, a to z uwagi na jego podatność na czynniki pozamerytoryczne.

III.4. Rozwiązania podobne do skargi nadzwyczajnej, zapewniające konkretną kontrolę konstytucyjności stosowania prawa, znane są w innych systemach prawnych, w tym systemach prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej, np. we Francji – wnoszona przez Prokuratora przy Sądzie Kasacyjnym – skarga w obronie prawa, czy niemiecka skarga konstytucyjna (ukształtowana inaczej niż w Polsce) – wnoszona do Federalnego Sądu Konstytucyjnego po wyczerpaniu drogi prawnej. Istnienie środka zaskarżenia prawomocnych orzeczeń sądowych w sytuacjach absolutnie wyjątkowych, gdy orzeczenie, nawet poprawne z perspektywy sprawiedliwości formalnej, nie da się pogodzić z poczuciem sprawiedliwości i słuszności, a nade wszystko z gwarantowanymi Konstytucją RP podstawowymi prawami człowieka, winno stanowić wzmocnienie realizacji podstawowych praw i wolności jednostki bez wykorzystywania go do realizacji określonych interesów politycznych czy ideologicznych.

III.5. Skarżący jako podstawę do wniesienia skargi wskazał art. 89 § 1 pkt 1 i pkt. 3 u.SN, dowodząc, że w przedmiotowej sprawie doszło do oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, gdyż analiza całości materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że w sprawie zachodzą

okoliczności działania w ramach kontratypu ustanowionego w art. 81 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Sąd Najwyższy wskazuje, że nie można uznać, iż zachodzi podstawa szczególna skargi z art. 89 § 1 pkt. 3 u.SN, gdyż strony nie kwestionowały przedstawionych wyżej (pkt. II) ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego przyjętych przez Sąd Apelacyjny. Ustalenia faktyczne nie są przedmiotem kontrowersji pomiędzy stronami, a zatem nie można uznać, że wskazana podstawa szczególna zaistniała w sprawie.

Sąd Najwyższy nie może zatem dokonywać analiz całości materiału dowodowego w celu zbadania czy zachodzą okoliczności działania w ramach kontratypu ustanowionego w art. 81 ust. 2 ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1062 ze zm.).

III.6. Druga ze wskazanych podstaw szczególnych (art. 89 § 1 pkt 1 u.SN) opiera się na założeniu, że orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP. Skarżący dowodzi, że doszło do naruszenia wolności i prawa człowieka i obywatela określonych w art. 14 i art. 54 ust. 1 Konstytucji RP, odnoszących się do wolności prasy i środków społecznego przekazu, stanowiących zasadę ustrojową i gwarancję instytucjonalną, wyrażającą się w nakazie respektowania przez państwo autonomicznego charakteru tej sfery życia społecznego z zapewnieniem pluralizmu poglądów i realnej możliwości ich prezentowania w przestrzeni publicznej oraz warunków swobodnej wymiany poglądów i rozpowszechniania informacji dotyczących sfer istotnych dla obywateli, w tym funkcjonowania mediów i związanych osób publicznych poprzez wydanie przez Sądy obu instancji orzeczeń stwierdzających, że działania strony Pozwanej nie mogą korzystać z ochrony, jaką ustawodawca gwarantuje wolnej prasie, ponieważ nie dochowała obowiązku starannego i rzetelnego działania dziennikarza. Skarżący dowodzi, że strona Pozwana spełniła ciążące na niej obowiązki i działała w interesie społecznym, w ramach zagwarantowanej wolności prasy i dozwolonego prawa do swobodnej wypowiedzi.

Sąd Najwyższy nie może zgodzić się z powyższą argumentacją, gdyż ochrona dóbr osobistych, której domagał się Powód nie narusza wolności

prasy. Powód nie żądał usunięcia artykułu, a sąd nie wypowiedział się ponad żądanie w sposób mogący być uznany za naruszenie konstytucyjnego prawa do wolności prasy.

Gwarantowane w Konstytucji RP wolność prasy i innych środków masowego przekazu (art. 14 Konstytucji RP) oraz wolność słowa (art. 54 Konstytucji RP) nie mogą być rozumiane tak, że uzasadniają naruszanie innych praw i wolności człowieka gwarantowanych w Konstytucji RP, jak prawo do ochrony prywatności, czci i dobrego imienia art. 47 Konstytucji RP).

Z wolnością prasy i środków masowego przekazu wiążą się obowiązki, w tym obowiązki rzetelności. Wskazał na to Sąd Najwyższy w wyroku z 24 lipca 2020 r., I CSK 673/18, podkreślając przy tym, że w przypadku styku prawa do swobodnej wypowiedzi publicznej i prawa do ochrony czci i dobrego imienia należy przyjąć, że ranga i poziom ochrony tych praw jest jednakowy i żadne z nich nie ma absolutnego charakteru. W tym jak i w wielu innych judykatach Sąd Najwyższy podkreślał, że granicę dla ochrony swobody wypowiedzi tworzy wymóg rzetelności dziennikarskiej, zachowania wymogów dobrej sztuki i etyki zawodowej.

III.7. Niezależnie od powyższego, Sąd Najwyższy uznał za celowe odniesienia się do podniesionego przez Skarżącego zarzutu niezastosowania w zaskarżonym orzeczeniu kontratypu z art. 81 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Przepis ten stanowi, że zezwolenia na rozpowszechnianie wizerunku nie wymaga rozpowszechnianie wizerunku: 1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych; 2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza.

Nie można nie zgodzić się z uzasadnieniem zaskarżonego orzeczenia. W przedmiotowej sprawie żadna z tych okoliczności nie zachodziła. Zapoznanie się z publikacją i przedmiotową fotografią prowadzi do wniosku, że Powód nie był „szczegółem całości”, ale znajdował się w centralnym miejscu fotografii. Odnosząc się do art. 81 ust. 2 pkt. 1) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, to zauważyć należy, że – chociaż nie ma legalnej definicji „osoby powszechnie znanej” – istnieje bogate orzecznictwo wyjaśniające, co należy rozumieć pod tym

pojęciem. W wyroku Sądu Najwyższego z 20 lipca 2007 r., I CSK 134/07 wskazano, że określenie „grono osób powszechnie znanych”, obejmuje osoby, które wprost lub w sposób dorozumiany godzą się na podawanie do publicznej wiadomości wiedzy o swoim życiu. Nie są to jednak tylko aktorzy, piosenkarze lub politycy, lecz także osoby prowadzące inną działalność, na przykład gospodarczą lub społeczną. W późniejszym o dwa lata wyroku Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2009 r., I CSK 465/08 wskazano z kolei, że „do powszechnie znanych można zaliczyć takie osoby, które wprost lub w sposób dorozumiany godzą się na podawanie do publicznej wiadomości wiedzy o swoim życiu, w tym także osoby prowadzące działalność gospodarczą lub społeczną. Są to osoby, które uczestniczą w życiu publicznym. Uczestnictwem w życiu publicznym jest branie udziału w charakterze eksperta w posiedzeniach komisji czy podkomisji sejmowych, skoro relacje z takich posiedzeń przekazywane są do publicznej wiadomości. Nie wystarcza to jednak jeszcze do wykluczenia potrzeby uzyskania zezwolenia na wykorzystanie wizerunku takiej osoby”.

W przedmiotowej sprawie nie sposób przyjąć, że Powód jest osobą powszechnie znaną w rozumieniu art. 81 ust. 2 pkt 1) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, nawet w społeczności lokalnej, co wykazano w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia (k. 88 i n.). Prawidłowo też Sąd przyjął, że udział w uroczystości religijnej miał charakter prywatny. Nie było to związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, ani też z aktywnością społeczno-polityczną (kandydował w wyborach wiele lat wcześniej i – poza wyborami – nie uczestniczył w życiu politycznym nawet lokalnym).

Z uwagi na podniesiony w pozwie zarzut naruszenia dóbr osobistych Powoda, to Pozwana winna wykazać, że jej działanie polegające na upublicznieniu wizerunku Powoda w określonym, niekorzystnym dla niego kontekście bez jego zgody, nie było bezprawne. Tego nie wykazała. Tymczasem Skarżący we wskazanym zarzucie próbuje wykazać, że Sąd z urzędu winien poszukiwać uzasadnienia dla zastosowania wskazanego kontratypu. Z taką konstatacją nie można się zgodzić.

III.8. Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 91 § 1 u.SN oddalił skargę nadzwyczajną.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 w zw. z art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.